СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 149. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 1-го серпня 1946. No. 149. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 1, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ НАКАЗАВ НАЙТИ ВИНУВАТЦІВ ЗА ЛІНЧ НІҐРІВ

Злочин лінчу, сповнений минулого тижня на чотирьох ніґрах в стейті Джорджія, так обурив прилюдну опінію, що президент Труман мусів заінтересуватися цею справою і видав наказ Ґенеральному Прокураторови Кларкови, щоб він ужив усіх зусиль департаменту справедливости для вислідження цього злочину і „інших злочинів злучених з поневоленням" Зокрема президент хоче допомогти в цій справі провіркою, чи федеральний уряд може чимось причинитися до виловлювання злочинців у стейті. Ґенеральний Прокуратор оприлюднив намір передати всі свої досліди до відома ґубернатора Джорджії. Він теж сказав, що федеральні доходження розпочалися з хвилиною, коли до нього дійшла вістка про злінчування ніґрів в околиці міста Монров, у стейті Джорджія. — В околиці Монров влада розкинула летючки з повідомленням про нагороду 12,500 долярів за зловлення спричинників лінчу.

З міста Лексинґтон, у стейті Мисисипі, наспіли вісти, що там злінчовано ніґра Леона Мек Татія, після того, як поперед його збито, а по замордуванню кинено до води в околиці Індіяноля, в повіті Санфлавер. У звязку з цим лінчом влада арештувала шістьох білих людей.

УКРАЇНСЬКА РАДІО-АВДИЦІЯ У ВАШИНҐТОНІ.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет у Філядельфії дістав дозвіл виголосити 9-мінутовий реферат про допомогову діяльність громадян українського роду зі стації WINX у Вашинґтоні. Головна увага в рефераті буде звернена на голод серед українців в Европі і на потребу допомоги збоку всього американського загалу. Реферат буде виголошений в суботу 3 серпня в годині 1.10 пополудні. Реферат обчислений на те, щоб розбудити теж і жертвенність українського громадянства на ратунок нещасних земляків в Европі.

НОВИЙ КРАЄВИЙ МОНУМЕНТ.

Сенат ухвалив законопроєкт, щоб нюйорську „касельґарду", яка стоїть на самім південнім кінчику дільниці Мангеттен, признати краєвим монументом і призначив на це відповідну дотацію в буджеті. Касельґарда це давній Форт Клинтон, який довший час був іміграційною стацією, а потім служив за акварійом. Тепер там будують тунель попід море до Бруклина і тому акварійом перенесено.

МИРОВА ПРОДУКЦІЯ ДОСЯГЛА ВОЄННОЇ.

Промислова продукція Злучених Держав досягла такої висоти в місяці червні цього року, на якій була воєнна продукція в грудні 1941. Є це отже найвища продукція яку осягнено після війни. Вона росте дальше. Це сталося завдяки наладнанню страйків у вуглянім промислі, як про це звідомляє директор Цивільної Продукції Джан Д. Смол. Головну увагу звернено на вироби для домашньої потреби, а потім на фармерські знаряддя. Не зважаючи на кількість випродукованих предметів вони ще не розходяться до рук потребуючих так, як можна було цього надіятися тому, що несподівано підскочили ціни цих виробів.

ОСЯГ У ПРОДАЖУ НАДВИШКИ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ.

Конґрес довідався зі звіту Комісаря Чужинної Ліквідації, Тамеса МекКабі, що скарб Злучених Держав дістане цілий біліон долярів з товарів, вивезених за кордон вчасі війни. Вартість цих предметів виносила 3,612,177,000 долярів, одначе, коли війна покінчилася, їх треба було продати за будь-що. Тому прихід біліона долярів з такої продажі вважається за добрий бізнес. Колиб так прийшлося завертати ці вироби до Америки кораблями й залізницями, втрата булаб незвичайно більша. Цей звіт заокруглений з днем 30 червня. У великій частині він лише рахунковий, бо великі припаси американських складів в Европі передано до УНРРА, яка однаково дістає допомогу з Америки, хоч не з воєнних фондів.

ПРИПАСИ ЦУКРУ РОСТУТЬ.

Департамент хліборобства оповіщує, що хто лише має цукрові пайки, такий дістане повно цукру. Найскорше дістануть східні стейти, а потім середні. Пайкування цукру буде затримане дальше і лише можна надіятися збільшення пайків, сказано в оповісці.

КАНАДІЙЦІ ВШАНУВАЛИ КОРДЕЛА ГОЛА.

Бувший секретар стейту Кордел Гол дістав від Канадійського Клюбу Ню Йорку грамоту у признанню за його важні заслуги утривалення відносин між Злученими Державами й Канадою. Гол дістав грамоту в канадійській амбасаді у Вашинґтоні, а у промовах стверджено, що між обома країнами лежить невидна границя приязни".

Спільна нарада Українського Конґрес. Комітету Америки та Комітету Українців Канади

З офіціяльного комунікату, підписаного головою Комітету Українців Канади — о. д-ром В. Кушніром, та головою Українського Конґресового Комітету Америки — ред. С. Шумейком, довідуємося, що дня 28. липня ц. р. у Вінніпеґу, Ман., Канада, відбулася спільна нарада Комітету Українців Канади та представників Українського Конґресового Комітету Америки, яка тривала від год. 3-ої попол. до год. 12-ої вночі. В цій нараді взяли участь від КУК члени президії о д-р В. Кушнір, інж. В. Коссар, Я. В. Арсенич, Т. Дацків та І. Красевич. Референтами поодиноких справ були: д-р М. Мандрика, д-р І. Ґуляй і А. Яремович, як теж діловий секертар А. Загарійчук. Український Конґресовий Комітет Америки заступали: голова ред. С. Шумейко та проф. О. Грановський, член політ. комісії У. К. К. А. В нараді взяв участь теж приявний у Вінніпеґу д-р Л. Цеґельський. Нарадами проводив о. д-р Кушнір, а секретарював А. Загарійчук. Обговорено основно справи мирової конференції в Парижі, осінного зібрання Обєднаних Держав в Ню Йорку, заснування українських інформаційних бюр, переселення скитальців, та інші справи. В усіх цих справах дійшло між обома Комітетами до повного порозуміння та винесено одноголосні постанови, що їх КУК і Комітет Америки переведуть в життя.

ВИСТУП БИРНСА У ПАРИЖІ БУВ НЕСПОДІВАНКОЮ У ВАШИНТОНІ.

Виступ секретаря стейту Джеймса Бирнса на мировій конференції в Парижі, в якому він заявив, що американська делеґація буде придержуватися постанов Ради міністрів чотирьох потуг та в якому обороняв засаду більшості двох третіх голосів а не абсолютної більшості, був несподіванкою для його товаришів у Вашинґтоні. Це з двох причин: 1. На конференції Ради міністрів Джеймс Бирнс заступав і обороняв думку, що 21 держави, які візьмуть участь у мировій конференції, повинні самі встановити собі правила і процедуру конференції. Домагаючись тепер більшості двох третіх голосів, він цю справу пересудив в некористь малих держав. 2. Домагатись більшості двох третіх голосів від 14 держав (Україна і Білорусь, як васалі, в обчисленнях кореспондентів видно не рахуються), значить цілком зменшити можливість впливу конференції на постанови Ради міністрів. Дальший перебіг конференції викаже, що мав на меті американський представник.

Становище Америки на мировій конференції в Парижі

На другій пленарній сесії мирової конференції в Парижі, дня 30. липня виступили з промовами американський секретар стейту Джеймс Бирнс, британський премієр Атлі та китайський міністер закордонних справ Ванг. Вражало те, що на цій сесії був неприявний советський міністер закордонних справ В. Молотов, що одні коментують як політичну демонстрацію, а другі виправдують це тим, що Молотов не мав часу, бо сам мусів приготовлятися до промови на черговій сесії. Секретар стейту Дж. Бирнс в своїй промові заявив, що американська делеґація підчас конференції буде придержуватися постанов Ради міністрів чотирьох потуг, але якщоб більшість двох третіх голосів приявних делеґатів домагалася зміни цих постанов, згл. суперечних рішень, тоді американська делеґація використає свої впливи на те, щоби задовольнити бажання більшості. Джейс Бирнс висловив думку своєї країни, що мир повинні встановити ці, що за нього боролись. Він висловився теж проти пропозиції австралійського представника, щоби конференція рішала не більшістю двох третіх голосів, а тільки абсолютною більшістю. Це, як повідомляють кореспонденти, викликало опозицію збоку австралійського представника, який вважає, що „малим бунтівникам" навряд чи пощастить у важливих рішеннях призбирати більшість двох третіх голосів, беручи до уваги, що Польща, Чехословаччина, Югославія, Україна і Білорусь не мають фактично свобідного голосу та завжди будуть робити тільки те, що їм скаже московська „няня". В дальшому американський секретар стейту заявився за прилюдними нарадами конференції та поодиноких комітетів, що — на диво всіх — після того акцептував теж Молотов. Джейс Бирнс домагався швидкого звільнення окупованих країн, обстоюючи думку: мир і свобода для всіх.

ДЛЯ ОХОРОНИ ДЕЛЕҐАТІВ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

З Парижа повідомляють, що французька поліція поробила всі можливі заходи, щоби мирова конференція могла відбуватися без будьяких непредвиджених турбот та щоби всі делеґати мали повну особисту охорону. В самому Люксембурґському палаці, в якому відбувається конференція, має постійну службу відділ 150 парадно уніформованих поліцаїв та 120 членів церемоніяльної Республиканської Ґвардії як теж „неозначена кількість" членів служби безпеки в цивільному одягу. Відповідно хоронені теж приміщення делеґатів в готелях. Поодинокі делеґації, головно зі східної Европи, попривозили зі собою ще окрему власну охорону.

ПРОГРАМА ТРЕТЬОГО ДНЯ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

В програму третього дня нарад мирової конференції входять: в год. 10-ій перед пол. — засідання Комітету правил і процедури, а в год. 4-ій попол. відбудеться пленарна сесія, на якій промовлятимуть представники дальших делеґацій.

ЖІНКИ-ПОСОЛКИ.—Тут є шість зпоміж 38 японських жінок, які здобули посольські мандати в Імперіяльнім Соймів Токіо при недавніх виборах. Факт, що жінок допущено до законодатного тіла, вказує на новий напрямок політичної думки в Японії. Жінки на лівім боці — це комуністки, а найближчі чотири нежать до соціялістичної ґрупи. Одна, іменно ця, що на самім правім краю, є незалежною. Зверніть увагу на різнородність убрань — від давніх орієнтальних, до модних західних.

ПРОЄКТИ МИРОВИХ ДОГОВОРІВ ВІДДАЮТЬ ЕВРОПУ СОВЄТАМ

В Парижі опубліковано проєкти мирових договорів з Італією, Румунією, Мадярщиною, Болгарією та Фінляндією, які, якщо булиб прийняті, забезпечилиб Совєтському Союзові абсолютну владу в Европі. Пропозиції мирових договорів з 5 центральними і східніми европейськими державами, на випадок їх прийняття, зломилоб традиційну рівновагу сил в Европі, яка існувала безперервно від часу Святої Римської Імперії — пише Ню Йорк Таймс. З наймогутнішого союзника Гітлера — Італії, проєкт мирового договору робить малу державу, з військовою силою не більшою, як її матимуть Дунайські держави. Цей проєкт мав би теж скріпити позицію Совєтів в Юґославії та в Трієсті і вможливити їм контролю Адріятику. Договір з Румунією віддає Совєтам цілу територію Басарабії та запевнює їм неподільну контролю Дунаю, що рівночасно дає Совєтам рішаючий голос в найбагатших країнах південно-східної Европи. Проєкт договору з Болгарією потверджує постанови примиря та забезпечує Совєтам домінуючу позицію на території цеї країни. Договір з Фінляндією запевнив би Совєтам контролю східного Балтику, подібно як і скріпив би їх позицію на Півночі, віддаючи їм порт Петсамо. Договір з Болгарією залишав би ще відкритою справу болгарсько-грецького кордону, що з черги Совєти моглиб використати при нагоді для скріплення своєї позиції на Півдні. В американських коментарах до проєктів мирових договорів говориться, що вони віддалиб Совєтам без порівнання більшу владу, як її мав Гітлер, тим більше, що в Европі вже не має жодної сили, яка моглаб владу Совєтів бодай частинно рівноважити. З того ще не виходить, що Совєти є так само сильні, як була Німеччина, або що свою силу хотілиб так само використати — додається в коментарах.

СОВЄТИ ЗВІЛЬНИЛИ АМЕРИКАНСЬКИХ ОФІЦИРІВ

Після довгих вагань та на рішучі домагання американських властей совєтське командування в Берліні звільнило, вкінці, двох американських старшин, які на початку липня були перейшли в совєтську зону міста і там „зникли". Американський командант в Берліні, ген. Франк А. Кітінґ, особисто перебрав заарештованих старшин зі совєтської головної кватири та заявив, що забирає їх до свого дому, бо має їм „дещо сказати і дещо запитати".

ТЕЖ В АВСТРІЇ КОРЕСПОНДЕНТИ УНРРА НЕ МАЮТЬ СВОБОДИ РУХІВ.

Ґенеральний директор УНРРА Ф. Г. Ля Ґвардія, який прибув з Югославії до Австрії, заявив у Відні, що спостерігачам допомогової акції УНРРА в Австрії совєтські власті не дають права свободи рухів у своїй зоні, додаючи, що він буде такого права домагатися. На цілий ряд запитань в справі допомоги Австрії та ставлення до цеї допомоги совєтських властей, Ля Ґвардія відповідав вимінаючо, або твердив, що власне думає цю справу провірити. Підчас конференції, ґенеральний директор УНРРА мав перед собою число видаваної червоною армією газети „Естеррайхіше Цайтунґ", в якій писалося, що УНРРА використовує свою допомогу в Австрії в політичних цілях. На всіх 117,000,000 долярів призначеної допомоги, Австрія досі одержала вже від УНРРА товарів вартості 65,000,000 долярів.

ПОЛЮВАННЯ НА ТЕРОРИСТІВ.

В Тель Авів, столиці жидівської провінції Палестини, відбулася найбільша облава на терористів, яку досі знає історія цеї країни. Відділ біля 20,000 британських вояків і палестинської поліції зробив основний розшук за жидівськими терористами, складами зброї, нелеґальною літературою і т. п. Провірювано документи цілого населення і докищо було придержаних 133 осіб різного віку і полу. Облава відбулася без сутичок.

З БОЇВ В КИТАЮ.

З Нанкінґу повідомляють про важкий бій між національними і комуністичними військами в Куґпеков, 58 миль на північ від Пейпінґу. Запеклі бої відбуваються теж на всіх інших фронтах, на яких — як виходить з повідомлень — національні війська мають щораз більшу перевагу.

РАДА БЕЗПЕКИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

Звідомлення з мирової конференції в Парижі висуваються на чоло світового зацікавлення та прислонюють відомості про інші події. Як іде про Раду Безпеки Обєднаних Держав, то вона продовжує свої наради, обговорюючи справу прийняття нових членів до О.Д. та насамперед справу міжнародньої контролі атомової енергії, що завжди ще натрапляє на ту саму совєтську перешкоду.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.

at 81-83 Grand Street, Jersey City, N.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинoке число три центи		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБОРОННА ОФЕНЗИВА

Давня римська пословиця: „Коли хочеш мира, підготовляй війну", була розроблена різними военними теоретиками в такий спосіб, що треба передбачувати небезпеку війни від якогось сусіда і напасти на нього, щоб перешкодити в його здогадливім нападі. У річницю скинення атомової бомби в пустині Ню Мексика вашингтонський кореспондент Алсоп оприлюднив погляд американських военних науковців і знавців военного діла, що проти атомової бомби нема оборони і тому єдиною зброєю проти неї є готовість до нападу на ворога на випадок, колиб він нас зачепив. Військовий критик—Гансон В. Балдвин, подає ради, як це можна зробити, які готові винаходи тримати для моментального повідомлення, що ворог уже нападає. Одначе він твердить, що всі такі забезпеки не будуть вистарчальні в добі атомової бомби і тому „найліпшою обороною сьогодні є сильна офензива. Коли всі політичні змагання до обмеження війни не вдадуться, тоді ще найліпшою забезпекою, хоч, що правда, теж не найпевнішою, є військова офензивна сила, але така велика, щоб усякий можливий ворог завагався на нас напасти. Щоб боявся напасти на нас не тому, що ми відплатимо, але тому, що відплатимо сильніше й ліпше".

Дивне видається неодному, коли читає таку осторогу і зазив до „оборонної офензиви" у нашій миролюбивій Америці. Осторогу, виписану в такий час, коли відбувається мирова конференція. Цеж цілковита суперечність із донедавнім настроем, який панував в нашій країні. Хоч в засаді ще перед нападом на Перл Гарбор передові люди звертали увагу на конечність военного поготівля, то на це мало хто звертав увагу і тому японський напад був такою несподіванкою. Оборона, яку Америка почала переводити після нападу на Перл Гарбор, забрала багато часу.

З хвилиною винаходу атомової бомби і різнородних механічних стрілен та ракет дотеперішні засоби й способи оборони вже перестарілі. Новочасна оборона не може ждати на виповідження війни, а мусить початися з хвилиною першої вістки, що ворог вибирається на нас.

Нема сумніву, що найновіші експерименти з атомовою бомбою на Бікіні стоять у звязку з підготовою до такої оборони. Таксамо недавні оповістки, що команда армії удосконалила ракетові стрільна, які можуть летіти навіть на 150 миль вгору, вказують, що наша країна не хоче стати жертвою можливого нападу сильного ворога.

Різні вісти з закордону вказують, що хтось справді приготовляється до нападу. Пишуть, що Совети укріплюють маленьку державу Альбанію над Середземним морем; що понад Швецією літають ночами якісь загадочні стрільна, мабуть ракети; що в Празі Совети помагають чехам розколювати атом урану. Чи супроти цього всього Америка має лише проповідувати засади миру у світі? Чи може має теж приготовляти свою офензивну силу?

Очі світа звернені на Америку

Тількищо відкрита мирова конференція в Парижі — це без сумніву найважніша подія після закінчення другої світової війни, якщо взагалі не найважливіша із усіх. „Я боюся війни, але я ще більше боюся мира" повтаряв перед роком стару правду один швайцарський міністер. Бо несправедливий мир, окуплений жахливими жертвами війни, може стати прокляттям людства та причиною дальших війн. Яку користь винесло людство з Версальського мира, що був рівночасно початком другої, ще жахливішої світової війни?

Досі майже завжди так бувало, що мирові договори були рівночасно зародком нової війни, головно в Европі. Бо европейські війни не велися за те, щоби встановити мир, не були під знаком клясичної засади „пацем пара беллюм", але в більшості були імперіялістичні війни. Один народ відмовляє права на життя другому, переможець не думає про майбутній мир, але хоче витягнути як найбільше хвилевої користи з перемоги, що з черги зроджує бажання відплати в переможених, заздрість і непорозуміння між союзниками та страх в непричасних. Цілий ряд імперіялістичних війн і насамперед несправедливих мирових договорів витворили в Европі зачароване коло національних антаґонізмів, постійних непорозумінь, незгоди і ненависти, перемінюючи її у вулькан, з якого ніколи не перестає димити і який постійно грозить вибухом. Історія створила з Европи Ґордійський вузол, якого не може розвязати сама Европа без зовнішного арбітра. Европейські народи сьогодні наче розсварені діти, що залишають науку та всяку корисну роботу і зчіпились до бійки, підбиваючи собі взаємно очі та розбиваючи голови. Якщо їх не погодить і не розірве з тих кривавих обнять хтось сильніший, то навряд чи вони самі дійшлиб до ладу, аж доки усі обезсилені і скривавлені будуть лежати на землі.

Цілість европейських проблем пробував розвязати Наполеон, пробував Гітлер, пробує теж Сталін. Кожний на свій лад, який зводиться до одного: старшувати над іншими.

Історія виказує, а останні три десятки літ потверджують, що Европа дійшла до такого стану, що вже не може сама порадити собі, ані у війні, ані в мирі. Вже в першій світовій війні Америка виступила арбітром і вона війну вирішила, але вказавши тільки світові шлях своїми пунктами президента Вилсона, вона відмовилася відіграти ту саму ролю в твиренні мира. У висліді прийшла друга світова війна і знова очі світа були звернені на Америку. Тільки посередництво Дядька Сема могло довести до того, що европейські діти не впали жертвою одного зі своїх кривавих виродків. Америка вирішила і закінчила теж другу і найжахливішу в історії війну, а зараз сама історія накладає на неї святий обовязок вирішити мир. У встановлюванні мира Европа сама не дійде до ладу, як не дійшла після першої світової війни і як не була б дійшла підчас другої. Сьогодні, як твориться мир, стривожені очі світа більше як колинебудь досі звернені власне на Америку. Америка єдина, що може вратувати світ, що може зберегти його від дальших війн і цим разом уже від неминучої повної заглади. Америка єдина, що може дати світові мир. На це вона має сьогодні всі можливости як морального так і матеріяльного порядку і на це вона має право, силу і обовязок.

Мирова конференція в Парижі, як іде про европейські народи, булаб тільки вірною копією кожного советського мітингу, на який візвані ідуть зі страхом тому, бо їх кличуть, наперед знають про що й як будеться говирити і коли вони мають плескати в долоні та для святого спокою кричати „урра" і що мітинг закінчиться резолюцією про висилку вітальної телеграми Сталіну. Так без сумніву булоб і на паризькій конференції, якби там не було Анґлії і насамперед Америки. І тому очі стерроризованих, виснажених і заляканих европейських народів звернені власне на Америку. Злучені Держави Америки не мають в Европі жадного інтересу, як тільки довести до того, щоб знова не потребували посередничати у війні. Участь Америки у війні була хвилевим спасінням для европейських народів, але Америка врятує ці народи тільки тоді, якщо її пощастить побудувати мир на тих самих прінціпах, на яких вона побудована сама та яких вона репрезентує в світі. Америка сьогодні едина надія втомленого людства і вона, як виходить з її дотеперішньої поведінки та зі заяв її відповідальних керівників і цілої постави американського народу, є рішена ці надії виправдати.

*На одному з плякатів, що виставлені в різних нюйорських підприємствах і урядах, видно Дядька Сема на тлі зоряного американського прапора і оточеного представниками усіх суспільних прошарків американського народу а під сподом видніє напис: We can, we must, we will. Америка може, Америка мусить, Америка зробить! Це відноситься теж до американських намагань встановити справедливий мир. В цьому її допоможе ввесь амерканський народ і всі миролюбні народи світа. Доля світа в руках Америки.

Микола Чубатий.

Анґльо-саський світ та советська дійсність

Коли так порівнаємо те, що писала анґльосасько-американська та анґлійська преса, анґльосаські автори про Совети за часів през. Рузвелта та з цим, що пишуть тепер, то мусимо ствердити велитенську переміну. Кілька літ тому читали ми тільки про советську демократію, про героїчну червону армію, про великі здобутки та динамізм російського народу.

Теляче захоплення червоними росіянами дохидило до таких меж, що здавалося, публична опінія тратить здорові глузди. Такі американські автори як бувший амбасадор до Москви Дж. Дейвис прямо обороняв з л о ч и н кремлівської верхівки, а навіть люди з маркою науковців, як от анґлієць проф. Парес, писали про вічну та незахитану спільність інтересів Советської Росії та Анґлії й Америки.

Жертвою тої про-советської психози падали в першу черґу громадяни Советів, бо ніякий їх стогін, ніякий голос розпачі не імг дістатися до американської та анґлійської публичної опінії.

Безнадійними прямо являлися розпачливі крики народів, поневолених Советами, до сумління демократичного світа, бо ці голоси насилу давила про-советська опінія про „етнічну демократію в Советах", що її анґльосаським перекладчиком зі советських оріґіналів став бувший віцепрезидент Волес. Омана про рівність всіх народів в Советах, себто про советську етнічну демократію, стала так загальною, що ідеальна розвязка національних питань в Советах для загалу пилітиків стала річю певною, на яку можна поликуватися як на приклад.

Безперечно, що дещо із тої про-советської публіцистики було свідомо роблено, щоби утримати Совети в союзі з демикратичними державами на час війни. Одначе це було роблене в невеличкій скількости; більшість робила це зі советофільської моди, без основного знання справи, про яку писалося та яку боронилося. Рідкі голоси остороги, як Чемберліна, Істмана, Меннґа та інших знавців Східної Европи, були справді голосом „вопіющих на пустині".

Доказом, що така про-советська пропаґанда йшла за часів през. Рузвелта з помилкового переконання її авторів, видно з цього, що люди не тільки з про-советськими, але теж люди з комунофільськими переконаннями були повтискалися до федеральних урядів Злучених Держав, особливо таких важних департаментів, як департаменту стейту, що в його руках вся закордонна політика, та департаменту скарбу. Це вже було небезпечним для збереження демократичного ладу самої Америки.

За державними урядами таке саме стало переводитися по робітничих юніях, де на багато ключевих позицій встисувлися комуністи. Ситуація стала ґрізна, коли в робітничих юніях показалася тенденція страйків чисто політичних, з прихильним наставленням до Советів, а існування советофілів та комунофілів на важних державних урядах погрожувало видаванням в руки Советів важних державних таємниць.

Аґресивна та завойовнича постава Советів в світі, а навіть супроти Америки принеиволила перевести основну ревізію публичної анґльо-саської опінії дорогою публіцистики і ревізію персоналу на ключевих посадах в державних урядах та в робітничих юніях.

Нині вже щораз частіше в пресі даються чути голоси про советську дійсність. Появляються вже книжки і з боку анґльо-сасів, що совісно вияснюють, чим є Советська Росія. Немов противним доповненням книжки американського амбасадора до Москви Дж. Дейвиса „Місія до Росії" появилася книжка його наслідника в Москві амбасадора Булита, в якій той амбасадор дає прямо протилежний образ Советів до того, що його змалював Дейвис. Правда і ця книжка не увійшла в істоту національного питання в Советах, одначе в поважних американських публікаціях вже щораз частіше вияснеяться, чим є наділі советська тюрма народів та що Україна не має й такої самостійности в „Советськім Союзі" як Тексас в Америці, як недавно написав один американський журналіст.

Прикрий досвід з комунофілами в канадійськім уряді звернув увагу на потребу чистки персоналу з комуністичними симпатіями в державних урядах. І її саме тепер переводиться. Багато громадянської зрілости показав провід юній, що серед своїх урядовців теж почав чистку. Американська публична опінія та громадянська відповідальність будяться; добре, що ще не запізно.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАІНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАІНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Анґлійська преса про Україну

(за час від 1. до 30. червня 1946 р.)

(Українська Інформативна Служба, Лондон)

„Лісенер" (13. 6.) в статті **„Подорож на Україну"**, підписаній А. Вертом, кореспондентом „Сандей Таймсу", оповідає, що Україна має нині лише дві третини передвоєнного стану корів, переважно молодих, які ще не дають молока. В Києві наслідки війни не відчуваються ще так сильно, як в інших містах України — як Харків, Полтава, Кременчук. Кореспондент доносить, що залишилася Свята Софія з своїми чудовими фресками XI. віку і мабуть до двох третин всіх домів. Кияни менш більш прилично убрані і в столиці України кореспондент бачив „далеко більше елеґантних і гарних жінок, ніж у Москві". Досить хліба й цукру, хоч мало мяса і товщу. Але довкола міста далеко не все в порядку. Спостерігається велике зменшення числа коней і тракторів, землю знов обробляється плугами. Навіть при сприяючій погоді **жнива випадуть на Україні далеко гірше пересічного рівня.** Тому нема чого сподіватися надміру українського збіжжя для експорту. Автор статті — як зрештою многі інші — ніяк не годен розуміти, що в Росії не економіка, а політика домінує над усім. І тому незалежно від стану врожаю на Україні, чи навіть голоду, Москва всеодно висилатиме закордон українське збіжжя, як вже вислала його до Франції, коли цього вимагатиме підтримання московського престіжу серед чужоземного населення, або престіжу її комуністичних сателітів в Европі.

„Таблет" (15. 6.) доносить про події в таборі Фіссен і в таборі Герцфельду, з яких перший російсько-український, а другий чисто український, — в травні ц. р. Йде мова про події, які зайшли там у звязку з прибуттям російської місії і які вже знані читачам. Той часопис доносить про **меморандум Православного Допомогового Комітет** (українського) в Німеччині, підписаний митрополитом Серафимом і членами Комітету, який протестує проти політики Москви супроти релігії і церкви.

Часопис доносить, що в Німеччині, в американській, британській і французькій смугах є десятки тисяч біженців, які зі страху перед реєстрацією і видачею Советам, мешкають поза таборами. Випадки в Кемптені в серпні мин. року ще не забуті й біженці нікому не вірять.

ОЛ. ЛУГОВИЙ Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильоґії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

20)

Знов нікого не стрічав аж до Караванної. З тої вулиці на Невський вийшло тисячі з півтори людей, мужчин і жінок вперемішку. У передних рядах завважив Паволоцькикй з десяток інвалідів, з порожними рукавами, де хто на милицях. Інвалідів праці, чи війни — не пізнавав. Натовп спрямувався по Невському на північ. Там і там неприязний зір з натовпу спинявся на ґенеральських зиґзаках погонів, стикався з замислено спокійним зором ґенерала.

Пригадався йому охочорозмовний поручник. Таких нерозважних молодиків, сліпо виконуючих накази начальства в запільних частинах аж надто багато. Зустріне натовп якусь військову частину, непослухає наказу розійтися і нещастя готове! Поллється людська кров і поллється безкорисно. Робітництво повстання підняти не зможе, воно беззбройне. Мала частина війська розпорошить тисячі. А повести загоддя працю в військових частинах столичної залоги робітничі проводирі навряд чи здогадалися.

Якось бездумно, не усвідомлюючи собі для чого він так діє, пішов Паволоцький збоку демонстрантів. Проминув вулицю, де містилася охранка, минув К а з а н с ь к и й собор, Ісаакія. Нікого не зустрінув. Поховалася десь поліція, закриті склепи, шиби вітрин закриті залізними шторами. Десь здалеку, від Адміралтейства долетів гук кількох стрілів. На вулиці доглянув опустілий безпомічний трамвай, що його захопила в дорозі загальна забастовка. Демонстранти йшли рішучо й похмуро. У віддалі, майже на рівні Сенатської площі Невський загородив відділ піхоти з скорострілами. За піхотою посувалися сотні ґвардійських Донських козаків. Позаду з бічної вулиці висунувся ескадрон кірасирів, — їх Паволоцький пізнав здалеку по блискучих шеломах — кирасах. Насувалося жахливе! Демонстрантам загороджено всі шляхи. Сторони зближувалися, — одна безбройна, друга з запасами нищівної зброї, крісами, кулеметами. Стрійними рядами муштровики загородили виходи. Якась команда — і з рядів напереді показалися станкові кулемети. Набійні стяжки заложено в замки кулеметів у демонстрантів на очах. Ще хвиля, дві, і брук Невського зачервоніє кровю.

— До бою готовсь! — долетіла до демонстрантів команда старшин.

По наказу — перший ряд вояків став на коліно, другий ряд спрямував у демонстрантів цівки крісів, стоячи. Дві густих лінії крісів з довгими штиками закрили обличча вояків. Все завмерло; нерішучо пристанув натовп. Перед вояцькі ряди вийшло двох соаршин.

— Іменем Государя імператора наказуємо вам розійтися! — Певним себе голосм крикнув один, золотопогонний старшина.

Німа мовчанка замісць відповіді. З дальших рядів демонстрантів озвався густий бас:

— Накажіть краще доставити хліба й палива!

— Розходіться! По третьому попередженні сорілятимемо! — старшина повторив наказ. У задних рядах обурено щось наперебій заговорили. Що саме — Паволоцький не дочув.

— Втрете наказую вам розійтися! — ще раз повторив золотопогоник.

З демонстрантських рядів вийшов наперед б е з р у к и й інвалід з трьома Юріївськими хрестами на поношеній шинилі.

— Брати, вояки! — заговорив сильним голосом. — Я один з вас. Бачите ці хрести і моє каліцтво? Ми не бунтовщики! Голодуємо й мерзнемо по вогких пивницях. Хочемо хліба і людських умов праці!

Д р у г и й золотопогонник, певно помічник першого, не дав інвалідові докінчити. Високим жіночим голосом викрикнув:

— По бунтівщикам і зрадникам! Огонь!

Приклади крісів м і ц н і щ е втиснулися у вояцькі плечі. Залягли за щитами скорострільці. Втім у вояцьких рядах хтось заговорив жалібно:

— Братці! Ґвардійці! Так невжеж будемо стріляти в робітників?

Готові до стрілу вояки похмуро застигли. Другий старшина верещав:

— Слухати команди! Огонь!

Перший старшина замішався в вояцькі ряди. Звідти долітав його крик:

— Хто це говорив? Котрий говорив? — Грюкнув ревоверний стріл вгору. Хтось з вояків певно підбив руку старшини. Проминуло не більше мінути.

Перші ряди демонстрантів заслонили Паволоцького від вояцьких очей. Стояв на хіднику противною стороною не завважений. Що в тих хвилях човплося в його голові — не міг ясно пригадати ніколи пізніше. Кровопролиття, морд безбройних, голодних і калік. Його обовязок до того недопустити. Місце його з покривдженими, адже він — син покривдженого народу! Боронити бідноту, помогти їй здобувати людські умови праці й життя. А разом здобувати леґальне право на існування власному народові, всім його верствам. Боротися за право українцем зватися! Згинути можна! А вже напевно на десяток років в каземати попасти! Так! Але згинути в боротьбі за право людини людиною зватися! В каземат запакують — так бодай знатиму, за що караюся! А вояцька честь, присяга! — виникла інша думка. — Присяга, кому? Носієві ідей гноблення? Чи може навіть не носієві, а скоріше парванові!

(Дальше буде).

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

КОМУНІКАТ

З. У. А. ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

1. Листи і пакунки до Італії. Листи і пакунки до скитальців в Італії, належить скеровувати через Український Допомоговий Комітет в Римі. (Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia).

Пакунки треба зашивати в мішок, бо з паперових пачок подорозі розкрадають.

2. Табор у Мангаймі розвязаний. Табор у Мангаймі, де через довший час знущався над українськими скитальцями управитель табору — скомунізований чех, розвязано. Українців переведено до кращого табору, де життя вільніше і краще.

3. Пакунки до Західної Европи. Пакунки можна висилати до Фінляндії, Польщі, Голяндії, Бельгії, Франції, Італії, британської і американської зон Німеччини та Австрії через організацію: Cooperative of American Remittances to Europe (CARE), 50 Broad St., New York, N. Y. Блянкети можна одержати в банках та виповнивши відіслати їх разом з квотою $15 на подану вище адресу. Пакунок, який ця організація висилає, має самої поживи 29 фунтів. Пересилка ґарантована і її пересилається телеграфним порядком з магазинів в Европі. Пакунків не можна посилати до совєтських окупаційних зон та до французької зони Німеччини. З французькою владою ведуться в тому напрямку переговори і є надія, що дорога для пересилок уже швидко буде відкрита.

4. Легальна дефініція „скитальця". Після розвязання УНРРА, яка зараз піклується скитальцями, її завдання під цим оглядом перебере Організація Обєднаних Держав, яка при своїй Соціяльній та Економічній Раді створила окрему „Міжнародню Організацію для Справ Скитальців". Вироблено відповідний статут, визначено працю та вияснено кому і якій категорії скитальців будеться допомагати, головно в переселенні.

5. Пошукування рідних і знайомих. По день 26. липня 1946 З. У. А. Допомоговий Комітет проголосив у „Свободі" і „Америці" 5,091 розшуків, у висліді яких уможливлено звязок 2,859 родинам.

Українські скитальці дожидають допомоги від З. У. А. Допомогового Комітету, а Комітет дожидає пожертв від українського американського громадянства. Ми виконаємо наш громадянський обовязок, якщо не дамо їм дожидати намарно і задовго.

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Прийміть щиру подяку...

—o—

До Злученого Українського Американського Допомогового Комтету кожного дня надходить багато листів від українських скитальців, які часто на незугарнім таборовім папері, нас [illegible] складають щиру подяку та прохають її передати цілому українському громадянству за цю велику допомогу, яку воно для них несе. Навряд чи хто з американських українців зможе уявити собі ту безмірну моральну і матеріяльну вартість своєї, хочби і найменшої жертви, яку він складає на допомогу своїм обездоленим братам. В одному листі від скитальця з Великої України, що зараз перебуває в одному таборі в Італії та який пише з нагоди відвідин в цьому таборі голови З. У. А. Допомогового Комітету, д-ра В. Галана, між іншим читаємо: „Ваші відвідини в нашому таборі були великою несподіванкою і ще більшою радістю. Ми щераз переконалися, що десь далеко за морем, існує всесвітла Українська Організація, яка памятає про своїх братів-українців де б вони не були і звідкіля вони не походили б. Недавно Ви дали мені сорочку. Можливо це буде смішно виглядати для американського українця, але для мене ні; я її надіваю тільки на велике свято і як іду до Св. Причастя, бо хочу її зберігти аж до повороту на свої рідні українські землі, як сувенір всесвітної єдности українців. Прилучіть і мою щиру подяку всім українцям за океаном та передайте наші і мої найкращі побажання".

В листі з іншого табору наших скитальців у Німеччині, читаємо:

„Почуваюся до обовязку повідомити Вас, що за Вашим стараннєм ми одержали посилку одягу та шкільного приладдя для нашої шкільної дітвори. Ця цінна для нас посилка є доказом, що ми не є осамітнені, що наші брати за океаном думають про нас та завжди готові прийти нам з моральною і матеріяльною допомогою".

Таких і подібних листів не перечислив би. Надсилаючи дальші пожертви, ми не тільки сповнимо наш обовязок, але й виправдаємо цю безмежну вдячність та надії, що їх наші брати на скитальщині на нас покладають.

Затії совєтської амбасади в Канаді

На підставі доходжень і звіту Королівської Комісії про діяльність урядовців совєтської амбасади в Отаві, канадійські українські газети подають докладніші інформації про цю аферу. Із них вибираємо жмут таких, які вказують на всесторонню підривну і руїнну роботу Совєтів у чужих державах, а Канаду треба вважати лише як зразок таких махінацій. Отже читаємо в згідомленнях таке:

Королівська т. з. Келлок-Ташеро Комісія викрила, що в Канаді є сильна й широко поширена комуністична пята колюмна. В своїм четвертім й останнім звіті тої комісії сказано, що російські шпиґи в Канаді дістали дуже багато всяких тайних інформацій з декотрих департаментів і агенцій уряду.

Головні викриття, які комісія поробила, є такі: 1. Росія мала в Канаді кілька шпигинських кружків по лінії пятої колюмни; 2. багато тайних інформацій попались в руки цих шпигів; 3. рекрути для шпіонажі походять найбільше з комуністичної партії в Канаді; 4. декотрі шпиги мали успішно підроблені й фальшиві пашпорти; 5. в російській амбасаді говорилось про третю світову війну; 6. буцім то розвязаний Комінтерн (Комуністичний Інтернаціонал) дальше провадив комуністичну діяльність в світі; 7. викрито девятьох канадійців, які мали до діла з шпіонажею, яких не було викрито попередно; 8. Николай Жаботін плянував розширення шпіонажі на велику скалю; 9. російський амбасадор Джордж Зарубін звільнений від усяких закидів в шпіонажі; 10. тайна рисійська поліція в Канаді діяє ще від року 1924; 11. найбільше технічних інформацій, яких шпіонажа хотіла дістати, були про повоєнну оборону; 12. інформації про дуже тайний ВТ фюз дуже можливо попались в руки шпигів; 12. до Москви перевезено літаком кусні вкфаденого урану, з якого виробляють атомову бомбу; 14. до Канади мали прибути більше шпіонів для саботажу.

Оце є викриття Келлок-Тешеро Комісії, яку започатковано дня 15-го лютого, ц. р., для розслідження шпіонажі в Канаді.

Із зізнань Гузенка та з розслідів комісії викрито ще дещо про тайну діяльність комуністичної партії в Канаді, іменно: що тайна політична поліція НКВД в Канаді сильно поширена і має багато членів; що в Канаді є організація, яка занимається лише підробленням пашпортів; що в амбасаді була ще одна сітка шпигів, про яку Зарубін навіть нічого не знав, аж доки не довідався про неї припадково; що тайна політична система під проводом Гусарова, другого секретаря в амбасаді, мала звязки прямо з Москвою без відома самого амбасадора; що зізнання Гузенка було зовсім правдиві, коли він сказав, що розвязання Комінтерну це була найбільша сміховинка і що Москва безперервно провадила по світі свою пяту колюмну; що морська тайна організація була в стані організування; що такі як Сем Карр, Фред Ровз та інші піддавали амбасаді імена тих членів комуністичної партії, які булиб добрими й вірними шпигами.

Комісія для розсліджения шпіонажі назвала девять нових імен людей, які мали щось до діла з шпіонажею в користь Росії. Декотрі з них були дуже здивовані, коли їм закинено шпіонажу. Їх поділено на три категорії.

Перша категорія це ті, які служили як посередники, через яких тайні інформації були передавані. До цеї групи зачислені: Агата Чепмен, 89-літній, який працював в Банку Канади в Отаві; Фріда Линтон, бувша секретарка Джана Ґрірсона з Нешонал Филм Борд; Семюл Сол Бурман, монтреальський асекураційний агент; і Генрі Герис, торонтонський оптометрист.

Діяльними в здобуттю фальшивих пашпортів є: Сем Кар з Торинто, організатор комуністичної партії, який десь пропав; Генрі Герис; д-р Джан Соболоф, торонтонський лікар, і В. М. Пепін з Оттави, пашпортовий клерк.

Не активними, але готовими до служби є слідуючі: А. Норман Віл, з Монтреалу, Р. А. Ф. офіцир; Фред Чаб, монтреальський хемік; і Джек Ізидор Ґотґайл, з Монтреалу, капітан канадійської армії.

Досить сензаційним відкриттям убло те, що на імя Ігнація Вітчака був в департаменті заграничних справ підроблений пашпорт. Ориґінал пашпорту був зроблений ще року 1937, а підроблений має дату з 1945 року. Підроблений пашпорт попався в руки Ігнація і Буні Вітчак. Гузенко каже, що Ігнацій Вітчак є одним з головних шпигів. Він також сказав, що до підроблення пашпорту найбільше причинився Сем Кар, і дістав за це в заплату $3,000. Первісний Вітчак мав пашпорт до Еспанії, щоб там стати в ряди міжнаордної бриґади, підчас революції.

На запит Гордона Ґрейдон в парляменті, прем. Кінґ сказав, що з Отави вже вибралося 11 членів російської амбасади з всіх 17, яких там було. Премієр додав, що в скорім часі виберуться ще й інші, коли вони будуть покликані Москвою.

З тих, які вже вибралися, є Віталі Павлов, недавно назначений першим секретарем в амбасаді, а викритий комісією як провідник НКВД. З ним вибрався також Іван Критов, торговельний дорадник.

Николай Жаботін вибрався зараз після першого викриття. Про нього була вістка, що він був „зліквідований".

В пятницю, дня 19. ц. м., уряд повзяв кроки до потягнення двох з девять нових імен перед суд, де вони мусять відповідати за свої вчинки. Цими є: д-р Джан Соболоф і Вилєм Пепін, які помагали у виробленню фальшивого пашпорту для одного агента в Каліфорнії, який десь „пропав". Разом з ним є обвинувачені Сем Кар та д-р Генрі Герис, який тепер на вакаціях в Лаврентських горах.

Соболофа і Пепіна випущено на волю за запорукою. Соболоф стане на суд дня 23-го серпня, а дата Пепінового суду ще не вирішена.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Вітання воєнних ветеранів.

Неділя, 30. червня цілком певно залишиться на довго в памяті української громади в Сиракюз, Н. Й. Цього дня місцевий Український Народний Дім вшанував своїх ветеранів другої світової війни, приготовивши в їх честь величавий бенкет. Свято почалось Службою Божою в місцевій українській катол. церкві, після якої о. декан М. Кузів в асисті о. К. Бердара відправив парастас за живих та панахиду за поляглих героїв. Підчас відправи ветерани стояли „струнко" рядом, а інші співали в хорі, що ним деригував проф. Й. Заяць. Друга частина свята в Народньому Домі почалась присягою ветеранів своїй організації „Українські Американські Католицькі Ветерани", ч. 560, яку основано з початком ц. р. Присягу перевів командант організації Католицьких Ветеранів Нюйорського Стейту, Ф. Й. Менли з головою місцевих ветеранів, Миколою Кіт. В год. другій після полудня почався бенкет, в якому взяли участь більше чотирьох соток гостей та якого відкрив молитвою о. декан М. Кузів. Черменом був о. Константин Бердар. Підчас бенкету промовляли визначні громадяни нашого міста о. дек. Кузів, д-р І. Фецич, І. Пігуляк та інші. Бенкет закінчено відспіванням американського та українського гимнів. При цьому треба згадати, що наша громада понесла велику втрату, бо 18 наших хлопців зложили свої буйні голови на полі Слави за нашу батьківщину — Америку та за визволення людства від тиранії. Їхні могили розсіяні по цілому світі: на Тихому океані, в гарячих пісках Африки, в нетрах Азії та на рівнинах Европи. Їх батькам не висихають сльози з очей і в нас усіх щемить серце на згадку про них, але ми всі пишаємось ними і ними може гордитись теж ввесь український народ, якого вони любили цілою своєю душею та про якого думали в останніх хвилинах свойого геройського життя.

Наша громада дала для Дядька Сема 318 хлопців з парохії, з яких 15 поляглн, та 65 хлопців з поза парохії, з яких поляглн трьох. Між усіми було 5 дівчат, які виконували допомічну військову службу. Найвищу рангу офіцира має М. Кузів, син нашого пароха і майор Ґенерального Штабу. Є трьох майорів, чотирьох капітанів, велике число сотників, десятників і т. д. Військову службу наші хлопці повнили в усіх трьох родах зброї: в сухопутних відділах, в авіяції та у військово-морській фльоті.

Гавриїл Туркевич.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Фрагмент з життя громади.

Як вода в річці біжить і назад не вертається, так і людське життя проходить і тільки від нас самих залежить, яку згадку воно по собі залишить, лиху чи добру. До найкращих переживань наших громадян Николая і Анни Цибрівських напевно буде належати недавня їх зустріч зі сином Степаном, що щасливо повернувся з воєнної виправи. Підчас привітальної забави було зібрано відповідну квоту на допомогу нашим скитальцям. Недовго після того вони замовили поминальну Службу Божу за свого брата і на поминках в Народньому Домі знова згадано за тих наших братів-скитальців, що дожидають нашої допомоги. Жертви зложили: Н. і А. Цибрівські та Г. Цибрівський по $5; по $2: Т. Бодак, Д. Цибрівський, Гапанович, М. Зазуля; по $1: А. Отенбрайн, П. Пелех, І. Сенько.

Гроші переслано до Українського Допомогового Комітету у Філядельфії.

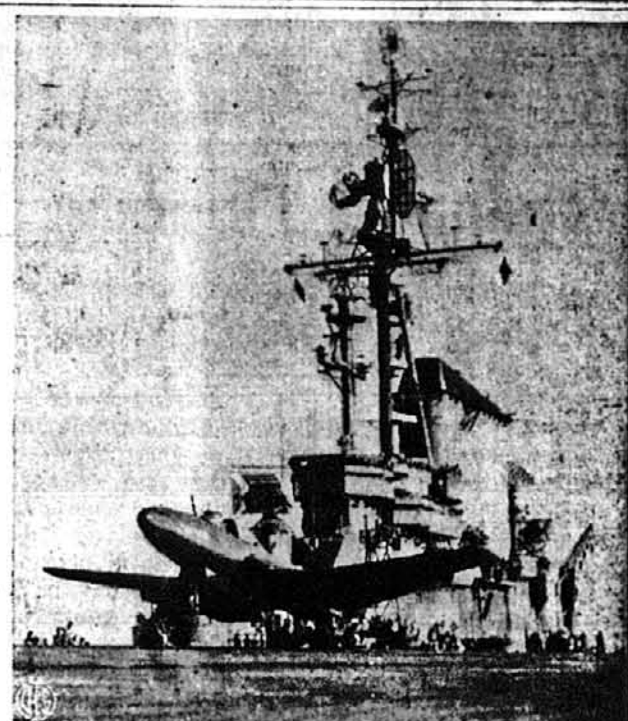
А. Бодак.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Усі жертви, надсилані ласкаво на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у тій рубриці.

М. Дутчак, Скрентон, Па. $5.00

Адміністрація „Свободи".

„ФАНТОМ" ПУСКАЄТЬСЯ В ДОРОГУ.—Самочинною машиною порушуваний літак „Фантом" марки XFD-1 вилітає в дорогу з летунського покладу на літаконосці Френклин Д. Рузвелт. Це сталося на показ на морю у віддалі 70 миль від побережжа Вирджинії. Літак має одно сидження, отже це моноплян з крилами в долині. Він може перебути в полеті 1,000 миль, а в одній годині може зробити 500 миль.

ЗАКАРЛЮЧКИ.

—o—

Єдиний оправданий арґумент до заключування подруж є це, що в подружжі обоє добре пізнаються.

Бог дає мясо, а чорт посилає кухарів.

Вчасі війни місцева Шкільна Рада в Ґарисон, у стейті Ню Джерзі, рішила знести кінцеві іспити в школах, щоб не витрачувати паперу.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Дніпрові Пороги

2)

Тодіж на Дніпрових порогах стояла застава від Січі Запорозької, що мусіла стежити за утікачами на Січ й допомагати їм переправлятися через грізні пороги. Стверджується це ще й тим, що коли року 1583 Самійло Зборовський разом з козаками кинув Польщу й теж тікав на Січ, знавці шляху через пороги безпечно спустили через них всі козачі байдаки з утікачами та майном.

Отже, маючи в наявності безпечну переправу через Дніпрові пороги, утікачі спід польської кормиги, наші люди, за порагами посилено збільшувалися. Молодші йшли у Січ Запорожську, а літні та жіноцтво осідали навколо хуторами, сіяли хліб, розводили худобу, насаджували садки, займалися пасічництвом, полюванням на звіра та рибальством. І добре собі жили.

Польський уряд дивився зляканими очима на цей рух нашого народу. Він уважав його за досить погрозливу для Польщі небезпеку. Тому він уживав різних заходів, щоб його спинити. Для того скрізь розставляв карні військові загони та будував фортеці. Але все те запорожські козаки нищили і тому наш народ не переставав мандрувати за пороги. Року 1635, під проводом французького інжиніра Гільом Девасер де - Боплана, польський уряд збудував над Кодацьким порогом фортецю „Кодак" й тримав там військо. Фортеця Кодак в очах запорожців була значною перепоною, і вони її зруйнували вщент а військо перебили. Руїни Кодака існують і зараз. Та поляки не стримувалися і що далі, то все потужніше гнобили наш народ по всій Україні і переймали та карали на горло утікачів за пороги.

Після Переяслівської угоди (1654 р.) Москва теж почала гнобити український народ.

Під ударами московського війська року 1775, трагічно закінчила своє політичне життя остання Підпіленська Січ Запорожська, що мала своє місце за порогами на просторах Великого Лугу. Частина січовиків тоді помандрувала за Дунай під турка, а частина зникла по хуторах, очеретах лугів та скелях порогів. Разом зникли й знавці шляху через пороги, і спинився через них всякий рух.

Згодом московський царський уряд забудовував козачі степи та приєднаний до Росії Крим, так званий Новоросійський край, і зявилася потреба з верхів'я Дніпра до місця будови транспортувати Дніпром будівельний матеріял, що в більшості складався з грубого дерева. Бож одвічні шляхи суходолом через Запорожські вольності: Моравський — з глибини Росії та Чорний шлях — від столиці Польщі до Перекопу і далі на Крим, були незручні й невигідні.

До міста Катеринослава транспорти матеріялів йшли як слід. А тут зупинка — пороги. Сплав невільний, загрозливий. Колиж знаходилися сміливці й пускалися в пороги, там їх транспорти ламало та торощило на шмаття, на тріски, а їх самих топило.

І довелося московському царському уряду розшукувати тих наших людей, що знали пороги та шляхи через них, і запрошували їх до праці — переправи за пороги всякий транспорт.

На поклик відгукнулися наші люди, що знали пороги, в кількості 42 осіб, на чолі з отаманом Мусієм Півтораком та його помічником Непокритенком. Перед погодженням на працю вони довгенько радилися між собою: іти, чи не йти?" І так шкода, і так невигідно". І, зійшовшись думками, що „нужда закон міняє", погодилися. Вони висунули такі умови: всі працюючі на порогах зараз і в майбутньому їх нащадки звільняються від військової служби, від будьяких податків та повинностей державних, одержують від казни грошове утримання й землю для засіву культур на харчування.

Московський уряд погодився з цими умовами, добавивши тільки, що їх праця на порогах є обовязковою.

Тодіж їм виділено дві земельні „дачі" й призначено утримання: отаманові — 200 карбованців, його помічнику 100 карбованців, а решті — по 25 карбованців на рік.

Незабаром до цих людей приєдналося ще 79 осіб, і робота на порогах почалася. Їх названо „лоцманами" Дніпрових порогів.

1787 року ці лоцмани безпечно переправили через пороги 80 військових суден державної фльоти, що йшли в Чорне море для погрози туркам.

Згодом часу, коли державна промисловість перейшла до приватніх рук, лоцманська праця на порогах лишилася обовязковою і для приватного капіталу. Намагання лоцманів позбутися обовязку та працювати вільно, за згодою з купцями, що транспортували через пороги наниз різний крам, не мало успіху і швидко придушилося урядом. Тоді лоцманам погіршало. Відпало грошове утримання, а приватні купці платили їм за працю з ласки та щедрості своєї, що були дуже „скромні". Пересічно лоцман заробляв замісць 25 карбованців утримання — 2 — 3 карбованці. Тому вони почали уникати праці на порогах і прагнули праці у полі, маючи від неї засіб до життя. Алеж обовязок. Їх примушували кидати своє поле і йти на пороги та переправляти через них приватні транспорти краму.

(Дальше буде).

Ex-Marine Officer now a "Guardian of Victory"

Jack K. Wilson, former Marine officer who won the Navy Cross, Silver Star, and Purple Heart with two Oak-Leaf Clusters, is shown being sworn into the Regular Army by Captain Stanley Peck. Wilson, who was a former members of Carlson's Raiders, enlisted for three years of service with the Infantry in Germany.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ҐРУПА: ЛИСТИ ДО:

Прийма Гринька з Дусанова, Перемишляни, від о. Кекіш Ярослава.

2408. Тхоровський Дмитра і Миколи з с. Середнє Село, Сянік, від Поставський Ілька.

2409. Семан Гната і Гриця від Блищак Івана, син Івана і Анни.

2410. Фрич Івана з с. Завадка, Сянік, від Париляк Василя.

2411. Усаліс Йосифа і Франка від Касянчук Андрія Йосиповнч.

1412. Павлів Івана, Ситник Савка від Михаськів Софії і Гаврила з с. Залипе, Рогатин.

2413. Панькевич Миколи з с. Брезова, Добромиль, від Панькевич Михайла.

2414. Леськів Миколи з с. Сухрова від д-ра Хрущ Михайла.

2415. Шабля Андрія, Мазур Івана з с. Лопушниця, Добромиль, від Шабля Івана.

2416. Бурдик Софії (Бояр), Рімець Марії від Грицай Марії (Глинна) з с. Підгайчик, Зборів.

2417. Дженіладзе Зої і Сергія від Фрішбут Валентина.

2418. Мельник Степана і Дмитра, Білик Степана і Василя з с. Дібринева, Рогатин, Бажан Павла, Стек Теодора від о. Мельник Андрія.

2419. Пілько Василя від Гринаш Маріяна.

2420. Копач Марії від Копач Василя з с. Ріпчиці, Дрогобич.

2421. Питльована Ксеня від Олійник Маріяна.

2422. Олейко Виллі (Теодор?) від Баран Тараса.

2423. Равлюк Йосифа зі Снятина від Равлюк Марії зі Лявова.

2424. Нижник Олександра від Мандюк Теодора з с. Балківці, Буковина.

2425. Іванців Івана з Отинії, Віл Йосифа від Бідняк Ангели.

2426. Владика Петра і Степана, Василя, Михайла і Андрія, Вантроба Марії від Владика Марії і Василя.

242р. Гнатишин Пелагії і Катерини з с. Буцик, Перемишль, від Самуїл Евстахія.

2428. „Глинянці! напишіть до нас" — Туз Зенона і Степанії (Шулегей).

2429. Литвин Катерини від Шнира Зофії з с. Підярково, Бібрка.

2430. До рідних і знайомих з с. Пониква Велика, Броди, від Околіта Івана.

2431. Бойко Теодора і Івана з с. Вишнева, Рогатин, від Курилець Юрка.

2432. Стадник Любомира, літ 17, з Купчинець, десь на скитальщині, нехай відізветься!

2433. Паславська Катерини (Кметь-Кушнір) з с. Словіта, Перемишляни.

Темницька (Паславська) Олени, Ших Миколи з с. Коросно, Перемишляни, від Паславський Івана з Підгаєць.

2435. Українець Евгенії (Тріска) з Сокаля, Малеско Анни (Кісілевич) від Тріска Антона.

2437. До односельчан з с. Коцюбинець, Копичинці, від Томашівська Ольги.

2438. Куль Мелхіора з с. Кучова, Мукачів, від Куль Себастіяна.

2439. Кулик Катерини і Михайла з с. Німетів, Любачів, від Кулик Василя.

2440. Бурковський Йосифа від Бурковська Анни.

2441. Білок Яків від Білок Германа.

2442. Стахин Михайла від Стахин Стефанії.

2443. Гаврилюк Григорія від Ващук Йосифа.

2444. Пугач Федора від Пугач Олександра.

2445. Гладкий Михайла від Кривенко Теклі.

2446. Саез Луки від Гаркавий Ілька.

2447. Яворський Володимира від Щербан Каленика.

2448. Сосновий Федя з с. Олива, Ярослав, від Баран Дмитра.

2449. Валігунда Івана з с. Колодієва, Станиславів, Чернега Осипа і Гриня з с. Дорогова та Сунак Василя з с. Братковець, Стрий, від Чернига Івана.

2450. Федорович Анастазії і Леона з с. Росохуватець, Скалат, від Скоцень-Змиєва Антонії.

2451. Возьний Степана від Возьний Михайла з Добромиля.

2453. Пальчинський Микола з Перемишлянського повіту від Зіняк Миколи.

2454. Ковальчук Гриця з Турки від Ковальчук Івана.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького від Покр. Пресв. Тройці, від. 158, відбудуться в суботу, 3. серпня, в год. 8. ввечір, в У. Н. Домі, 216 Ґренд ул. Просимо всіх членів конче прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Кіт.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членниць, о місячні збори відбудуться в неділю, 4-го серпня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в год. 2. пополудні. Взиваємо всіх, членів прийти на час, бо є важні справи до полагодження. — М. Галькевич, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. серпня, в сали парохіяльній, зараз по Сл. Божій. Є важні справи, тому приявність усіх членів конечна. — Уряд.

МЕНВИЛ, Р. АЙ. — Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. серпня, в годині 2. пополудні, в галі У. Н. Дому на Комполей Гіл. Обовязком всіх членів є прийти на означений час, бо тзаріші справи до полагодження, які вимагають приявности всіх членів, як місцевих так і позамісцевих. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тинак, кас.; П. Ланчинський, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. травня 1946 року померла в 52. році життя

МЕЛАНІЯ БУДНИК,

членкиня Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союзу вБриджпорт, Конн.

Покійна роджена в селі Маловщі, пов. Тернопіль, Західна Україна В. члени вступила 1923 року. Полишила в смутку сина Володимира і дочку Стефанію.

Похорон відбувся 8. травня з погребового заведення при участи членів Тов. Укр. Січ, кревних і знайомих, до правосл. церкви Пр. Діви Марії і на цвинтар св. Івана Хрестителя в Стемфорд, Конн. — В. Їй П.!

Дня 19. липня 1946 року помер у 74. році життя

СТЕФАН ПАТРИЛО

член Бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. Союзу в Елізабет, Н. Дж. — Покійний вступив до Братства і У. Н. Союзу в 1918 році. Походив зо села Завадка, повіт Лісько, Галичина. Оставив у смутку жену Марію, сина Івана, дочку Марію, одного внука і брата Михайла.

Похорон відбувся під проводом українського погребника Kain Mortuaries, Inc., 22. липня з укр. катол. церкви св. Володимира, при участи родини, приятелів і членів. — В. Й. П.!

А. Євит, секр.

Дня 27. липня 1946 року померла

МАРІЯ НАГРЕБЕЦЬКА,

довголітна членкиня від. 48 У. Н. Союзу в Плейнс, Па.

Покійна походила з села Синява, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Михайла і 10 дітей, з котрих 5 синів було в армії Вуйка Сема, а один ще в услужбі на Пасифіку і 10 внуків. — В. Їй Я.!

Секретар.

КОНКУРС

Укр. гр.-кат. парохія Пр. Діви Марії в Мікізракс, пошукує іспитованого дяко-вчителя, доброго діріґента хору, учителя діточої школи, уладжував концерти, представлення, був примірним інтеліґентом середнього віку. Посаду може обняти зараз. Церковний хор готовий. Платня згідно з умовою. Голоситися на парохіяльну адресу: 137,-

ST. MARY'S UKRAINIAN GREEK CATHOLIC CHURCH,
116 Ella St., McKees Rocks, Pa.

ПОШУКУЮТЬ

Пошукує ІВАН РИҐА „САВКІВ" брата ГРИГОРІЯ і сестру ЕВУ РИҐА „САВКІВ" з села Поріче Любінське, повіт Городок Ягейлонський, Галичина. Григорій і Ева є в Америці від 1911 року. Хто би про них знав, або вони самі, прошу написати на адресу: 147-

JOHN RYGA,
177 Niagara Street
St. Catherines, Ont., Canada

ВАСИЛЬ СОЛОНИНКА
що походить з Довжанки, повіт Тернопіль, тепер є в Тиролю, пошукує ГРИЦЯ БАКУНЕНКА, шкільного товариша, ВАСИЛЯ СИТНИКА, ВОЛОДИМИРА РУДОГО, ВІРИ ЯВОРСЬКОЇ-ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ з Токів, коло Підволочиськ, та всіх кревних і знайомих з села Довжанки. Писати: 147,-

WASYL SOLONYNKA
Seefeld in Tyrol
"Seelos" Wetterstein Str. 226
Austria
або ПЕТРО СОРОКОЛІТ
261 Vermont Ave., Irvington, N. J.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ТАРЗАН, ч. 1423. Придатний ворог.

Коли Тарзан вхопив самозванця Вертеля, тоді його прибічник Ган підніс кріс.

Пересунувши свої руки на Вертелеві плечі, малпо-чоловік підняв його вгору...

і махнувши ним, вибив з рук прибічника кріс.

На знак свого начальника войовники почали окружати малпо-чоловіка.

Махаючи Вертелем як ціпом, Тарзан тримав напасників у належній віддалі.